บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการรับรู้สิทธิของผู้ป่วยในผู้รับบริการ ที่สถานีอนามัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนผู้รับบริการที่สถานีอนามัย เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตัวอย่างในการศึกษาคือผู้รับบริการในสถานีอนามัยแม่ข่าย พบส. จำนวน 4 แห่ง ได้แก่สถานีอนามัยตำบลบ้านดู่ สถานีอนามัยตำบลห้วยสัก สถานีอนามัยตำบลป่าอ้อดอนชัย และสถานีอนามัยตำบลดอยฮาง (คปสอ.เมืองเชียงราย, 2541, หน้า 20) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำสถิติผู้รับบริการของสถานีอนามัยทุกแห่งของอำเภอเมืองเชียงราย ในช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 11,935 คน (คปสอ.เมืองเชียงราย , 2541, หน้า 26) ไปคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1973,p.725) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน แต่การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) แห่งละเท่า ๆ กัน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้รับบริการที่สถานีอนามัย 4 แห่ง ทั้งเพศชาย และ เพศหญิง ที่มีอายุระหว่าง 15 – 60 ปี ที่สามารถสื่อสารด้วยการสัมภาษณ์ได้ ได้กลุ่มตัวอย่างแห่งละ 30 คน รวม 120 คน ทำการศึกษาระหว่างเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2542

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองโดยใช้คำประกาศสิทธิของผู้ป่วยแต่ละข้อเป็นแนวทาง ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการได้รับสวัสดิการด้านรักษาพยาบาล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการรับรู้ด้านสิทธิของผู้ป่วย ตามคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย 10 ประการ ของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ด้านระดับความพึงพอใจต่อบริการของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และแหล่งข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย ของกลุ่มตัวอย่าง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้เพื่อหาความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความชัดเจนของเนื้อหาเพิ่มเติมส่วนที่ขาด ให้สมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงเนื้อหาแล้วไปทดสอบกับประชาชนผู้รับบริการที่สถานีอนามัยตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 ราย จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรคูเดอรริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson method หรือ KR- 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์เท่ากับ .99 (ยุวดี ฦาชา, มาลี เลิศมาลีวงศ์, เยาวลักษณ์ เลาหะจินดา, วิไล ลีสุวรรณ, พรรณวดี พุธวัฒนะ, รุจิเรศ ธนูรักษ์, 2540, หน้า 124) ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้คัดเลือกผู้ช่วยสัมภาษณ์จำนวน 1 คน ซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และเคยทำงานในชุมชน เป็นผู้ช่วยในการสัมภาษณ์ โดยมีการอธิบายและทำความเข้าใจกับข้อคำถามทุกข้อในแบบสัมภาษณ์จนเข้าใจในรายละเอียดเป็นอย่างดี ก่อนลงมือปฏิบัติจริง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตติดต่อประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. เข้าพบสาธารณสุขอำเภอเมืองเชียงราย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการรับรู้สิทธิของผู้ป่วยในผู้รับบริการของสถานีมัยตำบลบ้านดู่ สถานีอนามัยตำบล

ห้วยสัก สถานีอนามัยตำบลป่าอ้อดอนชัย สถานีอนามัยตำบลดอยฮาง

3. แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการรวบรวมข้อมูล

4. รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่มารับบริการในสถานบริการทั้ง 4แห่ง

5. ขณะสัมภาษณ์ผู้ศึกษาจะอยู่กับผู้ป่วยหรือญาติและผู้ช่วยในการสัมภาษณ์เท่านั้น โดยไม่มีเจ้าหน้าที่ของสถานีอนามัยร่วมอยู่ด้วย ถ้าผู้ป่วยไม่เข้าใจคำถามจะอธิบายจนผู้ป่วยเข้าใจตรงกัน แล้วจึงทำเครื่องหมายลงในแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณรายละ 30 นาที

6. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และให้คะแนนเพื่อรวบรวมนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยแยกวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และนำเสนอในรูปตาราง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิของผู้ป่วยทั้ง 10 ประการ ตามคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย วิเคราะห์แยกเป็นส่วนดังนี้

2.1 วิเคราะห์ระดับการรับรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยในภาพรวม โดยแบ่งการรับรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือรับรู้ระดับสูง, รับรู้ระดับปานกลาง, รับรู้ระดับต่ำ โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

การรับรู้ระดับสูง	=	คะแนนที่ได้สูงกว่าหรือเท่ากับ Mean + SD
การรับรู้ระดับปานกลาง	=	คะแนนที่ได้เท่ากับ $\text{Mean} \pm \text{SD}$
การรับรู้ระดับต่ำ	=	คะแนนที่ได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ Mean - SD

2.2 สิทธิรายข้อ โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ของการรับรู้ถูกต้อง และการรับรู้ไม่ถูกต้อง และคำนวณหาค่าเฉลี่ย ร้อยละโดยคิดจากคะแนนเต็มของคำถามรายข้อย่อยคะแนนสูงสุดและต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2.1 ลักษณะคำตอบมี 3 คำตอบ คือ

ใช่ หมายถึง ผู้ตอบมีการรับรู้หรือเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ

ไม่ใช่ หมายถึง ผู้ตอบมีการรับรู้ นึกคิด หรือเข้าใจไม่ตรงกับข้อความนั้น

ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้ตอบมีการรับรู้ นึกคิด หรือเข้าใจตรงกับข้อความนั้นเป็นบางส่วน

2.2.2 เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดดังนี้

ใช่ เท่ากับ 1 คะแนน (คือการรับรู้ถูกต้อง)

ไม่ใช่, ไม่แน่ใจ เท่ากับ 0 คะแนน (คือการรับรู้ไม่ถูกต้อง)

3. ข้อมูลการรับรู้ด้านระดับความพึงพอใจต่อบริการของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และแหล่งข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University